

Hvor mye betyr pensjonssystemet for pensjoneringsadferden?

EISS Norge - jubileumsseminar 31. mai 2018

Tove Midtsundstad

Pensjonering og avgang – rot i begrepen

Gradvis pensjonering

Gradvis avgang fra arbeidslivet

Kombinasjon av arbeid og pensjon

Bridge jobs (overgangsjobber/karriereskift)

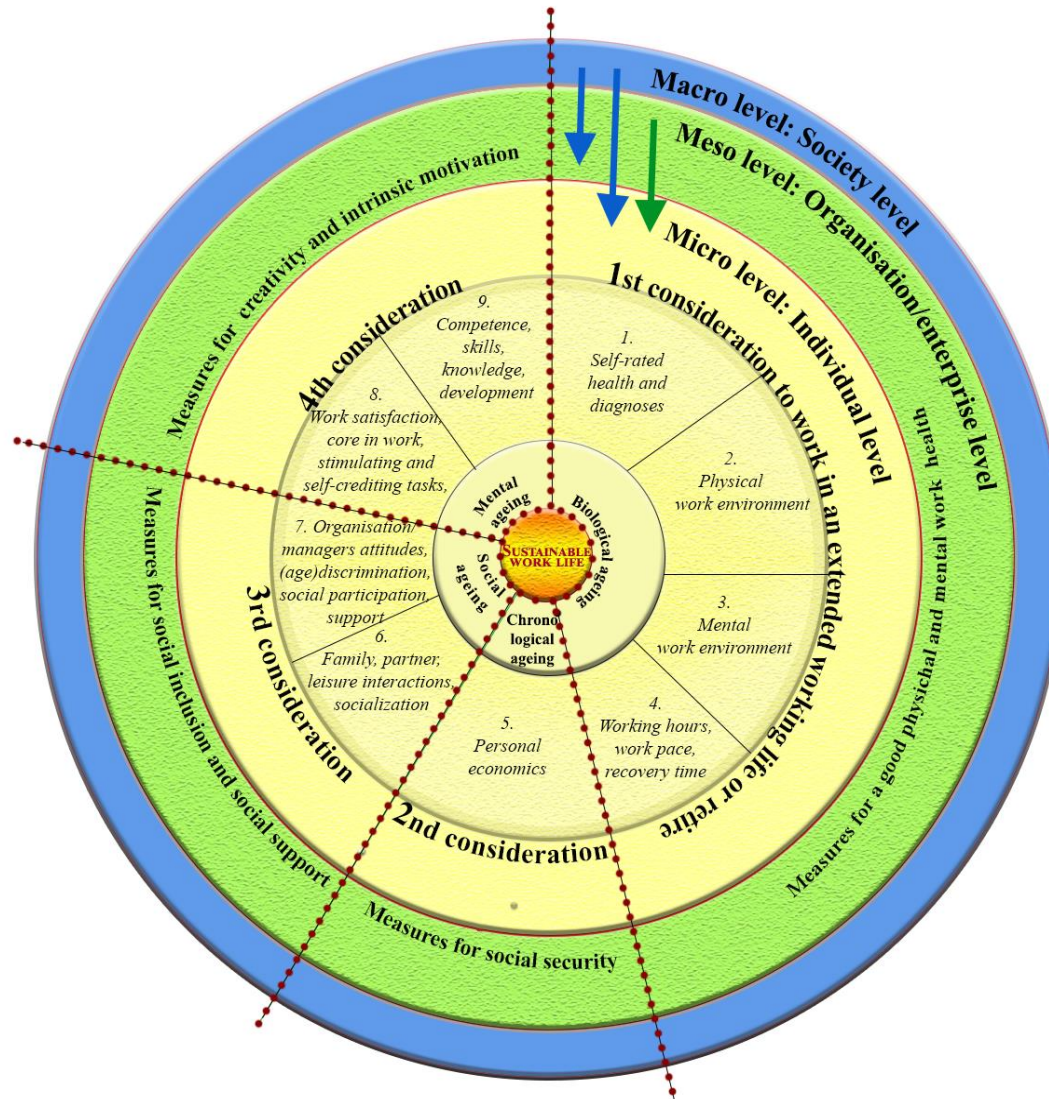
Pensjonist, men selvstendig næringsdrivende

Fra ansatt til selvstendig

Fra fast ansatt til midlertidig (til og fra)

...

Avgang - alt henger sammen med alt...

Pensjonssystemet påvirker bl.a.:

- **Pensjonsuttak**
- **Arbeidstilbud**
- Økonomi og levekår
- Sparing
- Mobilitet
- Seinkarrieren
- Arbeidstilknytning (fast eller midlertidig, lønnstaker eller selvstendig)
- Helsa

- Rekruttering
- Fastholdelse
- Seniorpolitikk
- Lønnspolitikk
- Produktivitet/lønnsomhet
- Outsourcing – privatisering
- Organisering og organisasjonsgrad
- Offentlig økonomi
- Tilbudet av annen velferd

Forutsetninger

- VIL - motivasjon
- KAN - kompetanse
- KLARER - helse
- MÅ - økonomi
- FÅR LOV – har eller får en jobb

Hakke peiling på pensjon...

Kunnskap om regler og rettigheter

Sammenhengen mellom kunnskap og adferd

Frihet til å velge fordrer bl.a...

God helse

God økonomi

Etterspurt kompetanse

Godt arbeidsmiljø

...

Fleksier'ne
- Jobber når de vil...

De arbeidsvillige
- Jobber uansett

Liberoene
- Realiserer gründerdrømmen

Arbeid eller fritid – eller begge deler ?

De kravstore
- Må fristes til å jobbe

De upåvirkelige
- har nådd "nokpunktet"

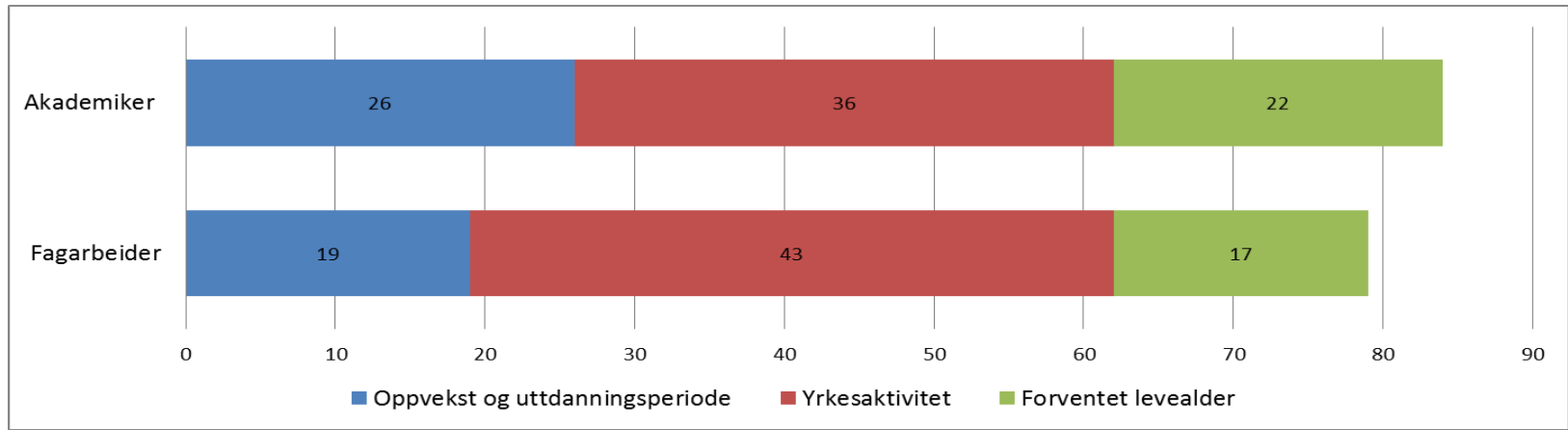
De tvungne
- "stuck" i arbeidslivet

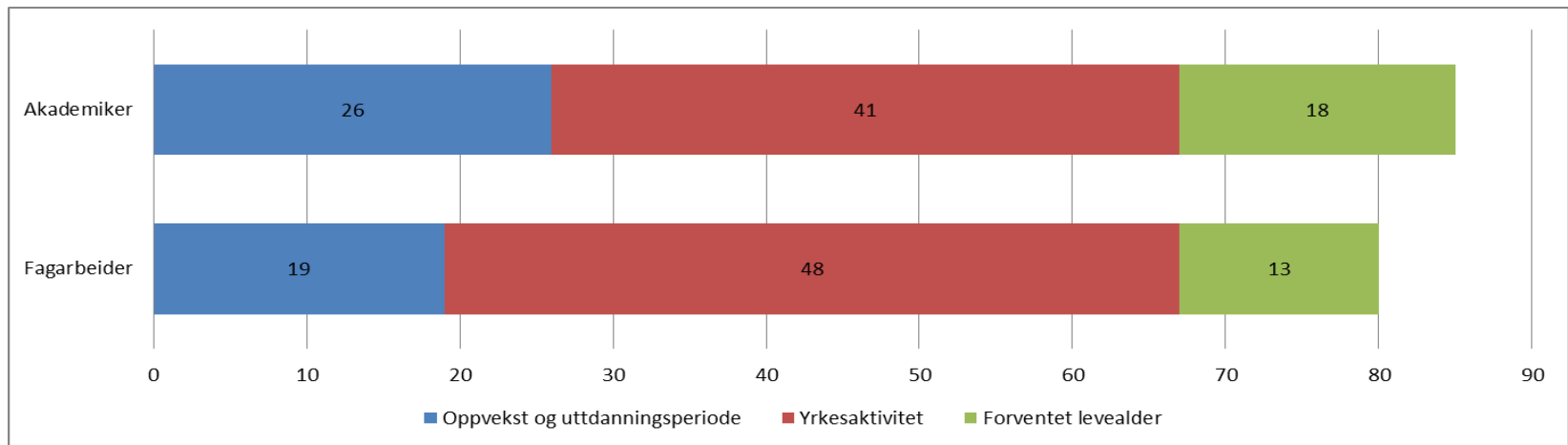

Forholdet mellom ytelse og «nyttelse»

Avgang 62 år

Avgang 67 år

Bare helse holder...

Helse - viktigste faktor for å forklare tidlig avgang

Blir vi friskere av å jobbe?

Oppfatning om egen helse

Sliterne

Blablabla....pensjoneringsadferd....blablabla

